

ANNUKKA



Talliporukan kootut toiveet

Joulukoristeet on riisuttu karsinanovista, tallin kauneimman karsinan disainajat ovat saaneet palkintonsa, hevosten rokotuslomat on vietetty ja turpa käännetty kohti kevättä, ratsastuskoulun uutta toiminta- ja kisakautta.

Jos tallillamme olisi valettu vuodenvaihteessa tinoja, tiedän tarkasti, millaisia enteitä ja toiveita niissä olisi nähty. Ensinnäkin: paljon hiekkaa ja soraa, miksei salaojakiin – eli pihat, tarhat ja kentät kuiviksi. Sadetta on saatu kylliksi!

Toiseksi tinan koukeroista olisi arvuuteltu ratsastuskoulujen luokitusysteemin kehittämistä. Millainen palvelisi parhaiten perusharrastajaa, joka tahtoo käydä tunneilla kerran tai kaksi viikossa, edistyä ja kehittyä mutta ei silti uhrata ratsastukselle kaikkea vapaa-aikaansa, rahoista puhumattakaan? Entä sitä, joka ratsastaa pelkästään kuntoillakseen? Tai nuorta, joka tähyää ammattilaiseksi? Tärkeää on, että oppilas löytää itsensä koululta, jonka opettaja ja hevoset ovat motivoituneita viemään eteenpäin juuri häntä. On ajan ja rahan hukkaa sekä iso miinus koko lajille, jos oikea opettaja, hevonen ja oppilas eivät kohtaa.

Kolmanneksi tinoilta olisi tivattu vastausta jokaisen hevosista vastuuta kantavan ihmisen mieltä painavaan kysymykseen hevosenlannan polton sallimisesta. Onko Suomessa todella varaa heittää hukkaan päivittäin uusiutuva varanto 70 000 hevosen lantaa? Se vastaa 210 000 litraa polttoöljyä. Oikein käsitellyn hevosenlannan poltosta oikeanlaisessa uunissa syntyy päästöjä vähemmän kuin puupelletin tai hakkeen poltosta.

Jokainen ratsastuskoulu olisi varmasti halukas osallistumaan ympäristötalkoisiin luovuttamalla lannan korvauksetta lämmitykseen, jos se vain sallittaisiin – mielellään jo tänä vuonna!

ANNUKKA

PS. Juttuvinkkejä, kysymyksiä ja muuta postia voi lähettää joko toimittukseen tai sähköpostilla annukka.jarvi@luukku.com

Elämäni hevonen

Topi

on rautainen ammattilainen



Estinhevonen Topik (s. 1991) on tehnyt elämäntyönsä isolla ratsastuskoululla. Se eläköityi vuonna 2004 ja muutti idylliselle Ravijärven Hevostilalle myytäväksi ja odottelemaan hyvää kotia. Toisin kuitenkin kävi.

- Etsin opetushevosiä hartaudella. Luonne on arvojärjestyksessä ykkönen. Parissa päivässä selvisi, että Topi jää tänne, kertoo tilan emäntä, ratsastuksenohjaaja Nina Heikkola.

- Se oli heti kuin kotonaan. Se osoittautui saman tien huumorintajuiseksi ja hyvätapaiseksi herraksi. Lisäksi se on terve, ja kentällä rautainen ammattilainen.

- Pienet ihmiset aloittavat sillä ratsastuksen heti päästyään taluttajista vapaaksi, samoin pienikokoiset aikuiset. Se vie heidät varmasti ja turvallisesti seuraavalle tasolle.

Tallissa Topi on jorrikkä, joka osaa huomauttaa kuuluvasti, jollei palvelu pelaa tai naapurია ihaillaan enemmän kuin Hänen Armoaan.

- Ratsastuskoululle Topi on aarre, jonka selkään voi pistää kenet tahansa. Avustajat se melkein pä ajaa närkästyneenä pois, sillä uralla se tekee asiat aina niin kuin pitää.

Periaatteessa Topi viettää päivät tarhassa paitsi kesäisin, sillä se inhoaa ötököitä. Tunteja se tekee tasaisesti viikoittaista vapaapäivää lukuun ottamatta.

- Hevosille kuuluu päivä, jolloin talli on rauhoitettu ja opettaja itse pääsee valmentautumaan, painottaa Nina Heikkola.

Hän on tarkka myös siitä, miten oppilaat käsittelevät hevosiä. Pienessä yhdeksän hevosen koulussa on osaava aikuinen aina valvomassa, että asiat tehdään oikein harjaamisesta satulointiin:

- Silloin ei ole hätää hevosilla eikä lapsilla, ja hevoset pysyvät kiltteinä.

Susanne Ursin on kasvattanut laatuvarsoja ratsastuskoulussa

Susanne Ursin, takavuosilta tuttu esteratsastaja, on nyt neljän lapsen äiti, ratsastuksenopettaja ja oman koulun vetäjä. Äitiyden ja yrittäjyyden ohessa hän on ehtinyt kasvattaa myös laaturatsuja.

En ole koskaan ajatellut niitä tuntityöhön, vaan nimenomaan suoritushevosiiksi, hän sanoo.

Pikkupihlajan ratsastuskoulu syntyi sattumien summasta. Ensimmäinen oli helsinkiläistyttö Susku ja Suskun kisahevonen, joka asui Tuomarinkylässä. Sitten hevosia tuli lisää, kunnes niitä oli neljä. Siinä vaiheessa pappa-Ursin löysi Tuusulan Kellokoskelta sopivan tilan, jonne hevoset ja perhe muuttivat.

- Ratsastustunnin kyselijöitä alkoi poiketa pihassa, muistelee Susku. Hän päätti suorittaa ratsastusohjaajan tutkinnon Ypäjällä, huomasi, että ihan hauskaahan tämä on, ja jatkoi opettajaksi.

Koulu on nyt toiminut parikymmentä vuotta. Siinä aikana on tallissa käynyt kymmeniä hevosia, sillä vain osasta on tuntityöskentelyyn. Opetuskäytössä on nykyisellään 13 tammaa ja neljä ruunaa, joiden lisäksi tallissa asuu yksityisiä.

Pikku-Pihlaja sijaitsee maalaisidyllissä, mutta on silti pyöräilymatkan päässä kaupungista. Helsingistä sinne pääsee autolla puolessa tunnissa moottoritietä.

Maalta maailmalle

Oman kasvatustyön kummeina toimivat Eeva-Liisa Penttilä ja Eki Muttonen, jotka myivät hevoskaupan yhteydessä Suskille lähes väkisin sirherbertiläisen Kytäjän kasvatin Most Attractiven, jonka emä oli maineikas Main Attracti-on. Kauppaan kuului astutus Köning's Sohnilla. Siitä tamma ei jäänyt kantavaksi, mutta varsoi myöhemmin Beaujolais'ta.

- Tammassa oli paljon täyttä verta, se oli äärimmäisen herkkä, ja se palkittiin jälkeläistään arvokirjaimella A, Susku kertoo.

- Minulla ei ollutkaan tarkoituksena kasvattaa ratsuja opetuskäyttöön, vaan nimen omaan suoritushevosiä.

Tamma ehti varsoa Suskulla viidesti. Ensimmäisestä kasvatista näki pian, että siinä oli potentiaalia. Se päätyi mutkan kautta Tanskaan, jossa se on tehnyt kansainvälisen uran kenttä-

kisoissa. Toinen varsa oli Invitationista, kolmas nopea, säpökkä tamma Cassinista.

- Taitava ratsuttaja Liv Hannelius, joka lähti myöhemmin Tanskaan, oli silloin meillä töissä ja ratsasti tamman sisään. Sitten vein sen Sanna Backlundille ratsastettavaksi. Se myytiin Hollantiin ja sieltä Floridaan.

Seuraavat jälkeläiset olivat Robin Z:sta ja Lancettosta. Yksikään ei jäänyt Suskulle itselleen. Valitettavasti Most Attractive menehtyi liisattuna ollessaan varsomisen jälkeen.

- Meillä on syntynyt muutamia muitakin varsoja, kuten pitkäaikaisen opetushevosemme varsa. Emä, suomenhevonen, oli meillä 11 vuotta ja lähti syksyllä maalle viettämään eläkepäiviä.

Isoissa karsinassa asustaa nyt terhakka vuotias pikkuherra, todellinen sydäntenmurskaaja. Ratsastajat, joiden lemppari sen emä oli, odottavat päivää jolloin pääsevät ratsastamaan pojalta.

Tammoja tunneilla

Nykyään opetushevosiä joutuu kalastamaan sinnikkäästi. Aiemmin Susku osti tuntiratsuja Anne Anderssonilta, joka ilmoitti, kun Hallakoon tuli sopiva ehdokas. Nyt apuna on ystävä, jolla on hyvät kontaktit Saksassa.

- Ostan sieltä järkeviä hevosia. Ne ovat totuneet lapsiin ja niitä on ratsastettu, mutta ei koulutettu ratsastuskoulukäyttöön. En periaatteesta osta hevosta joka on jo ollut ratsastuskoulussa. Usein niillä nimittäin on sellaisia tapoja, joita on vaikea muuttaa.

- Mielestäni luonne on tärkein, hevosen soveltuvuus käyttötarkoitukseen. Eri ikäisten oppilaiden on pystyttävä ratsastamaan sillä. Katson myös rakennetta, erityisesti jalka-asentoja. Esimerkiksi kesäihottuma ei minua häiritse, jos hevonen on muuten ok. Käytöshäiriöt kuten huonot tallitavat ovat pahempia juttuja. Tammot ovat kisahevosina haastavia, mutta opetuskäyttöön ne sopivat, sillä ne ovat aina samanlaisia. Ruunilla taitaa olla vilkkaampi mielikuvitus...



Susku Ursin on osoittanut, että ratsastuskouluympäristössä voi kasvattaa hyviä hevosia. "Hevoskasvatus on Suomessa monestakin syystä järjetöntä, joten sitä voi tehdä harrastuksena", Susku sanoo. "Herkille, nopeille hevosille ei oikein löydy ratsastajia, joten ne on myytävä ulkomaille".

Suosi suomalaista!

Moni yksityinen ei halua myydä hevostaan ratsastuskouluun, koska saattaa pelätä sen menevän pilalle.

- Kouluja on toki erilaisia, mutta taitava henkilökunta tietää kyllä, mitä hevonen tarvitsee opetustyön lisäksi, Susku vakuuttaa. Heillä kaikki hevoset hoidetaan ja ruokitaan samalla reseptillä kuin omat kisahevoset aikoinaan. Ruokalistalla on esikuvittua säilöä, myslää, pelavaa, kivennäistä, porkkanoita ja kuivaa tummaa leipää. Työtovereiden kunnosta ja terveydestä huolehditaan päivittäisestä jalkojen tarkailusta alkaen.

Susku arvostaa suomenhevosiä etenkin niiden monipuolisuuden ja luonteen vuoksi.

- Mutta ne on ostettava siten, että niissä on tekemistä, jotta niistä saa mieleisensä, hän huomauttaa.

- Ravitustassa ei ole mielestäni mitään pahaa, kunhan muistaa, ettei ravuri käänny hetkessä ratsuksi. Ajaminen ja käsiteltävyys kulkevat hyvin yhdessä, Susku lisää.

Hän toivottaisi työkavereittensa joukkoon tervetulleeksi suomenpienhevosien, ja suomenratsuun liittyy henkilökohtaisempikin haave:

- Kun löytäisi sellaisen kapasiteetikkaan, jolla voisi itse kisata ja oppilaatkin ratsastaa. ♦

Indi ja Olga tapasivat Suomessa: "Yllättävää, miten elämä menee!"

Muistatteko Indin, Elämäni hevonen -palstalla viime keväänä esitellyn lehmänkirjavan Tsetsenian vuoristoponin, joka oli löytänyt pysyvän kodin Marianne Raussin luota Kaakonkulmalla kierrettyään sitä ennen Suomea ristiin rastiin?

Juttua luki myös entinen pietarilaistytö, nykyinen joutsalainen maatalon emäntä Olga Tchebounina, tiiraili tarkasti kuvaa ja tajusi katsovansa tuttua profiilia.

- Sanoin miehelleni, että arvaa mitä. Tällä hevosella minä olen ratsastanut Pietarissa! Olen aina kuvannut paljon hevosia, joten minulla oli otos Indistäkin tallessa. Rupesin vertaamaan kuvia ja vakuutuin, etten ollut erehtynyt.

Niinpä Olga soitti numeropalveluun, sai Mariskan numeron ja otti häneen yhteyttä.

- Lähetin Indin kuvan myös Venäjälle tallikaverille, ja sain heiltä videon Indistä.

Samaan aikaan Indi rouskutti kotitallassa heinää, pulskistui ja teki Mariskan kanssa maastoretkiä autuaan tietämättömänä siitä, että Olga ja Mariska suunnittelivat historiallista tapaamista.

Villi ja vapaa...

Olgan lapsuudenkoti neuvostoliittolaisessa Leningradissa sijaitsi ratsastuskoulun vieressä. Tallissa pikku-Olga hyöri aina kun pääsi sinne liivaamaan, vaikka se oli kiellettyä.

- Neuvostoliitossa ratsastuksen sai aloittaa vasta 11-vuotiaana, koska poneja ei ollut. Opetus oli ilmaista, mutta kukaan yksityishenkilö ei voinut omistaa hevosta, kertoo Olga.

- Minä sain poikkeusluvan, ja pääsin tunneille yhdeksänvuotiaana.

Indin tullessa talliin hän oli jo edistynyt, kisasi esteitä 130-tasolla ja ratsasti nuoria hevosia.

Eräänä talvisena päivänä tallin pihaan kaartoi rekka, jonka ohjaamosta hyppäsi pari isoa, tummaa miestä. Lastina oli neljä tammaa ja ori, jotka tulivat jostakin Stavropolin eteläpuolelta. Yksi tammoista oli Indi.

- Ne olivat täysin villejä, joten niille oli ollut järkytys nähdä ihmisiä. Indiä ei pystynyt edes



"Harvan hevosen selästä putoaa kymmenen minuutin aikana viisi kertaa", sanoo Olga Tchebounina.

harjaamaan. Sen kanssa piti edetä hitaasti. Sillä oli aina riimu päässä, koska muuten sitä ei olisi saatu laitettua takaisin, kertoo Olga.

- Miehet panivat Indin satulaan. En mennyt katsomaan sitä. Näin vain lopputuloksen: mies kävelee edellä, Indi ohjat roikkuen perässä.

Länteen!

Olga muistaa ikuisesti, miten nousi Indin selkään.

- Harvemmin sitä putoaa kymmenen minuutin aikana viidesti, hän naurahtaa.

- Oli lunta, menttiin kentälle ratsastamaan. Kiipein satulaan, putosin, nousin uudestaan, putosin... Kolmannella kerralla kaveri ehdotti, että pyydä joku auttamaan. Nyt toimin toisin, mutta silloin tein tyhmästi ja jatkoin, kunnes viidennellä kerralla onnistuini. Hevonen kai väsyi.

Ei hän muista Indiä pahalla, päinvastoin.

- Indi on aina ollut kissamainen. Siltä piti pyytää asioita kauniisti; silloin se teki ne nätisti.

Pian Indi kuitenkin myytiin. Olga kertoo, miten suljetussa Neuvostoliitossa kasvaneet nuoret seurasivat hevosten lastaamista autoihin, jotka veivät ne länteen.

- Kuvittelimme, miten ne juovat coca-colaa, syövät ranskalaisia perunoita ja tekevät töitä hienoissa ratsastuskouluissa, hän virnistää.

Siinä vaiheessa Olga ei vielä osannut kuvitella muuttavansa ulkomaille. Hän oli innostunut nuorten hevosten ratsastamisesta, kävi lyhyen hevosvalmentajakurssin, kilpaili nuorilla hevosilla kenttää – ja löysi itsensä Suomesta. Harjoittelua estetalilla seurasi luonnollinen tauko perheen perustamisen myötä. Elämän vakiinnuttua Olga pääsi vuonna 2003 ROK:lle ja valmistui 2005.

- Olin Kiki Nybergillä harjoittelussa. Olen yhä aivan sanaton kiitollisuudesta, niin antoisaa se aika oli.

Hevoskulttuurin erotkin tulivat tutuiksi. Venäjällä puolet kurssihevosista oli oriita, ja ne ratsastettiin tammojen kanssa yhtä aikaa.



Mariskan, Olgan ja Indin ensitapaamisessa olivat ilon ja liikituksen tunteet pinnassa. Olgasta on ihanaa nähdä Venäjältä lähtenyt hevonen hyvässä kodissa.

- Suomessa ratsastuskouluilla painottuu asiakas-palveluntarjoaja -suhde. Minun mielestäni ratsastuskoulu on koulu, ja koulussa oppilaan pitää tehdä kotiläksyt, Olga sanoo.

Puolta paksumpi Indi

Nyt hevoset ovat jääneet vähemmälle. Kotona Olgalla on ylläpidossa 17-vuotias esteitä kisanut puoliveritamma, jolla hän ratsastelee. Nuoret hevoset ovat silti lähinnä sydäntä.

- Nuorten hevosten kanssa tärkeää on prosessi, ja se on se mistä minä nautin. Urheilussa, kilpailemisessa taas on tärkeää oma tulos, joka näytetään hevosen kautta, analysoi Olga.

- Kisaaminen on toki ihan hauskaa – joskus.

Kun Mariska ja Olga lähtevät herkullisen kahvitarjoilun jälkeen tervehtimään Indiä, Olga arvelee, ettei Indi tunnista häntä.

- Enkä minä tunnista sitä muusta kuin naamasta. Nuorena Indi oli siro, nyt se on puolta paksumpi, hän hämmästy.

- Mutta olen erittäin iloinen sen puolesta. Tuo rauhaa, kun näkee, miten hyvät olot Venäjältä lähteneet hevoset ovat saaneet. ♦



HEVOSENJÄRKEÄ

Suomen hevoshistoriaa

Katselin tv:stä Leif Wagerin haastattelua joulun ja uuden vuoden välillä. Ohjelma taisi tulla kaksikin kertaa, mutta kyllästymättä sitä seurasin, kun siinä oli runsaasti palasia vanhan ajan elokuvista. Ja aina katson vanhan ajan suomalaiset elokuvat yhdestä ja samasta syystä, niissä on hevosia niin paljon. Hevosia jotka luontevasti suorittavat arjen askareita, maatalon töitä ja metsän töitä, juhlien töitä, hääajoa, hautajaisia. Heinätöitä, kylvöä, kyntämistä, tukinajoa ja ihan vaan huviajaja pääsee näkemään hevosen kulta-ajalta. Ei ole letityksiä eikä klippauksia, ei loimia, suoja tai apuohjia, on vaan hyvin hoidetut, kiiltävät, terveet hevoset, jotka osaavat osansa hyvin.

Jaksan aina ihmetellä miten mutkattomasti hevoset suoriutuvat "rooleistaan", kaikki käy niin kuin ammattilaiselta työ. Tulee mieleen lännenleffat, joihin hevoset kuuluvat ihan yhtä lailla itsestäänselvyysinä. Jokainen joka vähänkään on ollut tekemässä elokuvaa tai tv-ohjelmaa, tietää että useat kohtaukset otetaan moneen kertaan. Säätilan vuoksi odottamisilta ei voi välttyä, suuremkin kohtauksen voi pilata joku pieni moka, mutta hevosten meno on aina helpon näköistä ja aitoa.

Sotaelokuvat ovat oma lukunsa, niitä ei enää voi kuvatakaan, kun ei ole suurta reserviä sotatöihin sopivia suomenhevosia.

Leif Wager kertoi olleensa kuukausipalkkainen filmitähti. Hänelle järjestettiin myös täydellinen ratsastuskoulutus, koska monet rooleista vaativat hyvää selviytymistä myös satulassa. Komea kenraali Sandels hän todella olikin ja tuli mieleen kouluajan Vänrikki Stoolin tarinoiden lukuunni.

*"Hän on siin´ yhä, ylväs, liikkumaton,
ei siirry hän paikaltaan.
Vaka silmä ja varjoton otsakin
ja hän loistavi ratsullaan."*

Sandels on kuullut nurinaa, että hän olisi pelkuri, söi kaikessa rauhassa monen ruokalajin ateriaa, vaikka lähetti tuli kertomaan vihollisen lähestyvän. Kun hän viimein tuli taistelupaikalle, hän ratsasti hyvin näkyvälle paikalle ja sai väkensä uskomaan johtajaansa ja hyökkäämään uudelleen. Ja kuinka sitten kävikään.

*"Sandels, hän luo väen voitollisen
tuli rantahan ratsullaan.
Ohi joukkojen lens ori valkoinen,
veripurppura hohteessaan."*

Tämä oli se kuulu "Bijou, jalo ratsuni"

Ei mikään ihme, että Wagerin Sandels-roolia katsellessa tuli mieleen Renny Harlinin suuri koitos, Mannerheim-elokuva. Suuri kysymys tietysti meidän hevosihmisten mielessä on: KUKA RATSASTAA kyllin hyvin vai käytetäänkö stuntmiestä? Mikä kilpailu on järjestettävä, jotta löydetään mitoiltaan sopiva stuntti, mikäli ratsastavaa Marskia kuvataan? Ettei vaan joku keksi viihteistä tätäkin tosiveeeksi ja Mannerheimin ratsastussaappaisiin sopiva tyyppi löydetään äänestysten kautta. Sehän sopi tässä viihteen sekamelskassa, jos operaattorit sitten antaisivat saamansa voiton Mannerheimin lastensuojeluliitolle, vaikkapa tukioppilastoimintaan.

uma.aaltonen@elisanet.fi